RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

Paardenmarkten in Nederland

Samenvatting

Doel en activiteiten van de raad

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) is een onafhankelijke raad van deskundigen die de staatssecretaris van Economische Zaken gevraagd en ongevraagd adviseert over multidisciplinaire vraagstukken op het gebied van dierenwelzijn inclusief diergezondheid. De RDA bestaat op dit moment uit circa vijfendertig leden met zeer uiteenlopende achtergrond en deskundigheid, die er op persoonlijke titel en zonder last of ruggenspraak zitting in hebben.

De Raad voor Dierenaangelegenheden behandelt vraagstukken over de volle breedte van het dierbeleid: over gehouden en niet-gehouden, dus 'in het wild levende' dieren, over hobbydieren, over gezelschapsdieren, en over productie- en proefdieren.

De Raad legt het resultaat van zijn beraadslagingen neer in een zogenaamde *zienswijze*. Die geeft een overzicht van wetenschappelijke en maatschappelijke achtergronden van een vraagstuk, en adviseert over beleidsrichtingen en oplossingsrichtingen voor dilemma's. Consensus is niet noodzakelijk: een zienswijze van de Raad kan minderheidsstandpunten bevatten.

Woord Vooraf

Paardenmarkten zijn een vertrouwd verschijnsel in veel Nederlandse plaatsen. De laatste jaren stuiten ze echter steeds vaker op maatschappelijke weerstand. Dat komt deels doordat er incidenteel overtredingen worden waargenomen van de welzijnsnormen uit de wet Dieren en het Besluit houders van dieren, deels ook doordat er meer in het algemeen vragen zijn over de welzijnseffecten voor de betrokken paarden.

De staatssecretaris van Economische Zaken heeft daarom aan de Raad voor Dierenaangelegenheden gevraagd om een zienswijze over paardenmarkten. Daarbij vroeg de bewindsman om onderbouwing van zijn streven, paardenmarkten los te koppelen van 'stressvolle evenementen' en om mogelijkheden om de risico's van incidenten te beperken. Vervolgens vroeg hij om in overleg met gemeenten te bepalen hoe de geadviseerde maatregelen onderdeel kunnen worden van het plaatselijke vergunningenbeleid.

Deze publiekssamenvatting biedt een beknopte weergave van het eerste deel van het gevraagde advies.

De nu gepubliceerde zienswijze is de basis voor het gesprek dat de RDA zal hebben met de gemeenten met de grootste paardenmarkten. De integrale versie van deze zienswijze is beschikbaar via de website van de RDA.

Den Haag, maart 2017

Marc Schakenraad, secretaris

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

Paardenmarkten in Nederland
Man en paard noemen

Samenvatting

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

Paardenmarkten in Nederland
Gevraagde zienswijze

Vraag: Wat zijn uit welzijnsoogpunt de pijnpunten op de kleine honderd paardenmarkten in Nederland? Welke mogelijkheden zijn er om op die punten verbetering te bereiken en is daarvoor het ontkoppelen van paardenmarkten en stressvolle publieksevenementen noodzakelijk of behulpzaam?

Aanleiding: 'Er worden in de samenleving vragen gesteld over het welzijn van paarden op paardenmarkten. De huidige paardenmarkten worden vaak gecombineerd met andere evenementen zoals kermissen en shows', aldus voorzitter Hetty van Beers van het forum dat deze zienswijze voorbereidde. 'De staatssecretaris heeft daarom onze zienswijze op het fenomeen paardenmarkten gevraagd'. Van Beers is in het dagelijks leven directeur van de Autoriteit Diergeneesmiddelen SDa. 'De voor- en tegenstanders van paardenmarkten hebben hun eigen ideeën en motivaties, waarbij het risico bestaat dat de standpunten verharden en dit voor alle kanten tot onwenselijke situaties leidt'. Van Beers: 'Deze zienswijze wil duidelijk maken wat de belangrijkste zaken zijn als het gaat om paardenwelzijn op paardenmarkten en hoe het welzijn geborgd kan worden.

Foto: Hans Roggen

Forumvoorzitter Hetty van Beers

Overwegingen: Er is een grote verscheidenheid aan paardenmarkten in Nederland. 'Het was daarom ook niet mogelijk om met een soort pasklaar voorstel te komen voor alle markten. De Raad heeft het welzijn van het paard centraal gesteld en heeft voorwaarden geformuleerd om het welzijn van de paarden veilig te stellen. Daarna zijn we gaan kijken wat er wel en niet geregeld is, en op welke punten er dus aanvulling van het bestaande Protocol Paardenmarkten nodig is,' aldus de forumvoorzitter. 'Dat leidde tot voorstellen om het protocol aan te scherpen en aan te vullen, en tot maatregelen die meer op het gebied van de nationale en lokale overheden liggen.'

Advies: 'Onze conclusie was dat een verbod op paardenmarkten en een ontkoppeling van publieksevenementen als regel niet nodig is,' zegt Van Beers. 'Dat wil zeggen op voorwaarde dat de organisatie van de markten en de aanbieders van de paarden aan de randvoorwaarden die in de zienswijze zijn benoemd voldoen.' Dit is nog lang niet altijd het geval. Er is een tabel opgenomen met kenmerken waaraan het welzijn van het dier kan worden afgemeten, en een tabel met risicofactoren in de omgeving die het welzijn kunnen beïnvloeden. Die kenmerken kunnen dienen als bouwstenen voor een vernieuwd protocol. De Raad was en is bij de opstelling hiervan overigens niet zelf betrokken. Van Beers: 'Als wij in Nederland vinden dat we paarden moeten kunnen houden en verhandelen – en dat laatste doen we op paardenmarkten – dan horen daar welzijnseisen bij. Zijn die eisen geborgd, dan is er geen bezwaar tegen een paardenmarkt, ook niet als die gepaard gaat met een publieksevenement.' En, zo voegt ze eraan toe, die welzijnseisen hebben ook betrekking op het vervoer van en naar de markten, dat vaak veel langer duurt dan goed is voor de dieren. Paarden die als slachtpaard eindigen, worden vaak nog over grote afstanden vervoerd en rijden daarbij andere paardenslachthuizen voorbij.
Tenslotte bevat de zienswijze een belangrijk advies aan de houders en handelaren, benadrukt Van Beers: 'De mensen op de markt màken de markt. Zij zijn beslissend voor de omstandigheden op de markt en zij moeten rekening houden met de manier waarop daarnaar door het publiek wordt gekeken.'

Korte weergave van de inhoud

De staatssecretaris van Economische Zaken heeft de Raad voor Dierenaangelegenheden gevraagd om een zienswijze over paardenmarkten te geven. Zijn vraag bevatte twee aandachtspunten: 1) de wens om paardenmarkten zo los te koppelen van stressvolle evenementen dat hinder (stress) wordt voorkomen en 2) mogelijkheden om incidenten te beperken. Om deze aandachtspunten tot hun recht te laten komen heeft de Raad de reikwijdte van de vraag verbreed naar de mogelijkheden om het welzijn van paarden op paardenmarkten te borgen. Omdat transport naar en van de markt onlosmakelijk verbonden is met de markt zelf, is dit ook onderdeel gemaakt van deze zienswijze.

De Raad heeft bij het opstellen van deze zienswijze informatie ingewonnen bij organisatoren van paardenmarkten, dierenartsen, gemeenten, veehandelaren en maatschappelijke organisaties en heeft zich tevens gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke kennis op het gebied van welzijn van paarden – zowel via de literatuur als via specialisten op het gebied van paardenwelzijn.

Foto: RDA

Paardenmarkten worden vaak gecombineerd met evenementen

De Raad heeft zich allereerst gericht op de factoren die invloed hebben op de welzijnsstatus van een paard. Daaronder vallen individuele kenmerken van het dier en omgevingskenmerken. In de eerste categorie horen factoren zoals ras, leeftijd, individuele ervaringen, karakter en gezondheid. De tweede bestaat uit factoren zoals huisvesting, voeding en de manier waarop verzorgers en andere mensen met de dieren omgaan. Er is een elftal parameters benoemd dat aan het dier af te lezen of te meten is en samen een goede indicatie geven van het welzijn van een paard op een bepaald moment. Omdat dit aflezen of meten op een openbare plek gebeurt of bij transport, zijn alleen factoren opgenomen die door iemand met kennis en ervaring aan de buitenkant van het paard zijn waar te nemen - zowel lichamelijk als aan het gedrag. Daarnaast zijn 22 risicofactoren in de omgeving benoemd die het welzijn van een paard negatief kunnen beïnvloeden bij een paardenmarkt of bij het transport naar of van die markt. Voor de beoordeling van de vraag of deze factoren aan de orde zijn, is geen of minder specifieke paardenkennis nodig.
De RDA constateert dat in Nederland paardenhouderij, en daarmee ook paardenhandel, geaccepteerd en ingebed is in de maatschappij. Er zijn vele kanalen voor paardenhandel en de markt is er een die vaak gecombineerd wordt met andere maatschappelijke evenementen.

Op een paardenmarkt komen behalve paarden ook heel veel mensen

De organisatie van de markt moet voor waterpunten en emmers zorgen.

Het aanbinden van de dieren moet veilig zijn voor dier en omgeving. Randen van bijvoorbeeld gaas kunnen tot verwondingen leiden.

De Raad komt tot de conclusie dat paardenmarkten in de huidige maatschappij een acceptabele manier vormen voor handel in paarden, onder voorwaarde dat het welzijn niet in het gedrang komt bij het transport of tijdens het verblijf op de markt. Dit kan gerealiseerd worden met behulp van de in de zienswijze genoemde aanbevelingen. Wordt aan deze voorwaarden voldaan, dan is volledig ontkoppelen van paardenmarkt en publieksevenementen niet nodig. De dieren zullen dan in elk geval worden afgeschermd van hinder die deze evenementen kunnen veroorzaken.

Hiertoe doet de Raad de volgende aanbevelingen:

1. Aanscherping en uitbreiding van het Protocol Welzijn Paardenmarkten
2. Vakbekwaamheidseisen stellen aan controleurs
3. Voldoende kennis over omgang met en verzorging van paarden door de houder
4. Controle op identiteit paard en houder bij aankomst op de markt

5. Strikter toezicht en handhaving (wet en regelgeving) en opnemen van het aangepaste Protocol Welzijn Paardenmarkten in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV)
6. Opstellen van een welzijnsevaluatie ten behoeve van bevoegd gezag
7. Transparantie op paardenmarkten vergroten
8. Communicatie en voorlichting aan alle betrokkenen, via geschikte kanalen en met toelichting op de achterliggende redenen van afspraken en regels
9. Eenduidige definities en interpretatie wet- en regelgeving
10. Aanvullende eisen ten aanzien van lange transporten

Hierbij gaat het er niet alleen om regels op te stellen en te handhaven. De houder van het paard en de organisator van de paardenmarkt zijn en blijven degenen die verantwoordelijk zijn voor het welzijn van het dier. De controle daarop en de beoordeling van de vraag of het welzijn van het paard voldoende wordt geborgd, moet juist aan

Bij het welzijn op paardenmarkten moet ook gedacht worden aan het vervoer en het laden en lossen van de dieren.

een derde partij worden toevertrouwd. Eventuele lange transporten van de dieren naar en van paardenmarkten vormen een belangrijk welzijnsrisico. De Raad adviseert extra maatregelen te nemen om lange transporten naar en van de markt te voorkomen. Het verblijf op de paardenmarkt is voor het paard geen rustperiode.

Tot slot: de mensen op de markt maken de markt en zijn bepalend voor de beeldvorming. Van alle betrokken partijen mag worden verwacht dat ze zich hiervan bewust zijn en ernaar handelen.

Foto: RDA

Paarden op een niet gladde ondergrond en met beschikbaar ruwvoer.

Bijlage

Betrokkenen bij deze zienswijze

Deze zienswijze is een product van de gehele Raad voor Dierenaangelegenheden. Hij werd voorbereid door een forum bestaande uit de raadsleden Hetty van Beers (voorzitter), Marianne Sloet, Joost de Jongh en Helga van Veen. Ter ondersteuning van het forum hebben Monique van der Gaag, Maartje Oonk en Marc Schakenraad van het bureau van de Raad meegewerkt. Kathalijne Visser heeft op verzoek van het forum een bijdrage geleverd aan de onderbouwing van de relevante paardenwelzijnsaspecten.

Leden van de Raad voor Dierenaangelegenheden

Prof.dr. J.J.M. van Alphen
Dr.ir. G.B.C. Backus
Dr. H.M.G. van Beers-Schreurs
W.T.A.A.G.M. van den Bergh
Mr. A.G. Dijkhuis
Prof.mr. A.A. Freriks
Prof.dr. S. Haring
Prof.dr.ir. L.A. den Hartog
A.L. ten Have-Mellema
Prof.dr.ir. J.A.P. Heesterbeek
Prof.dr. L.J. Hellebrekers
Dr. S.A. Hertzberger
J.E. Hesterman
A.J.M. van Hoof
Dr.ing. H. Hopster
Prof.dr.ir. A. van Huis
Ir. M. de Jong-Timmerman
J.Th. de Jongh
Drs. J. Kaandorp
Prof.dr.ir. B. Kemp
Prof.dr. F. van Knapen
Prof.dr. P.A. Koolmees
Prof.dr. M.P.G. Koopmans
Dr. F.L.B. Meijboom
Ir. F.C. van der Schans
Dr. M.C.T. Scholten
Prof.dr. Y.H. Schukken
Prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan
Ir. M.H.A. Steverink
H.W.A. Swinkels
Dr.ir. J.W.G.M. Swinkels
Prof.dr.ir. C.J.A.M. Termeer
Drs. R.A. Tombrock
Prof.dr.ir. J.C.M. van Trijp
Drs. H.M. van Veen

2017, Raad voor Dierenaangelegenheden, Den Haag
© Sommige rechten zijn voorbehouden / Some rights reserved
Voor deze uitgave zijn gebruiksrechten van toepassing zoals vastgelegd in de Creative Commons licentie Naamsvermelding 3.0 Nederland. Voor de volledige tekst van deze licentie zie http://www.creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl/

Ontwerp:
Ellen Bouma, www.ellenbouma.nl

Productie:
Martijn de Groot, www.martijndegroot.com

Opmaak en drukwerk:
Xerox/OBT, Den Haag

Foto omslag:
ANP Foto

Foto's binnenwerk:
Copyright foto vermeld naast de foto

www.rda.nl

Raad voor Dierenaangelegenheden
p/a Ministerie van Economische Zaken
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Bij de productie van deze samenvatting is gebruik gemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloorvrij gebleekt en 100% gerecylced.